

ඉවසීම යනු පුද්ගලයකු සතු ව තිබිය යුතු උතුම් ගුණාංගයකි. බොද්ධ හැඳියාව කුළ ප්‍රමුඛස්ථානයක් හිමි කර ගන්නා එය යහපත් සමාජයක සාමයේ සහ සහඟිත්වනයේ පදනම ලෙස ද හැඳින්විය හැකි ය. මෙම ගුණාංගය පිළිබඳ ව බුදු සිරිතෙහි හා බෝසත් සිරිතෙහි ආදර්ශ රෝගක් දැකිය හැකි ය. ජ්වලයෙහි මූහුණ පැමට සිදුවන විවිධ කුටුක අත්දැකීම්, අහියෝග හා බාධක විද දරා ගැනීම ඉවසීම ලෙස ඉගැන්වේ. මෙහි විරැද්ධ පැත්ත වන්නේ කේපයයි. මිනිස් සමාජයේ ආරම්භයේ සිට ම කේපය මුල් කර ගත් සමාජ ගැටලු පැවති බව පෙනී යන අතර එයින් සිදු ව ඇති විනාශයන් ගැන ද සඳහන් වේ.

කේපයෙන් ද්වේශය ද ද්වේශයෙන් වෙටරය ද වෙටරයෙන් පැලිගැනීම ද පැලිගැනීමෙන් කළකේප්ලාහල ද සමාජයක් කුළ හටගනී. එය මෙලොව පුද්ගලයාගේ ආයුෂය ද ප්‍රසන්න බව ද සැනසිල්ල ද ආධ්‍යාත්මික ගක්තිය ද, නුවණ ද පිරිහිමට හේතුවක් වේ. එසේ ම නීතිය ද සාමය ද එයින් බිඳ වැමේ. විවිධ රාජ දැඩුවම්වලට ද ලක්වීමට සිදු වෙයි. කේපය හා ඉන් ඇතිවන පිරිහිම නිසා පරලොව ද දුක් සහිත වේ. දුගතිගාමී ව විවිධ කුටුක විපාක විදීමට සිදු වෙයි.

බුදු දහමින් නොයෙකුත් උපදෙස් ලබා දෙන්නේ ද ඉවසීමෙන් කටයුතු කරන ලෙස ය. “ඉවසීමෙන් සැනසීම ලැබේ” යනු බොද්ධ අපගේ පැලිගැනීමයි.

“බන්ති පරමං කපෝ තිතික්ඩා” යනුවෙන් ඉවසීම උසස් ගුණාංගයක් බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කොට ඇත. ඉවසීමේ මූර්තියක් බදු බුදුරජාණන් වහන්සේ එය ආදර්ශයෙන් අර්ථවත් කොට තිබේ. ඉවසන සුළු බව අතිශයින් උදාර වූ මානුෂීක ගුණාංගයකි. ඉවසීම යනු ඇතුම්බැණුම් ඉවසීම පමණක් ම නොවේ.

ඉවසීම මංගල කරුණෙකි. එය පාරමිතාවකි. එය බෝසත් ගුණයකි. එසේ ම බුදු ගුණයකි. ජය මංගල ගාපාවල ද සඳහන් වන්නේ,

“මාරාතිරේක මහියුත්ස්වීත සඩ්බ රත්තිං
 සෙර්පනාලවක මක්බ මතදේද යක්බං,
 බන්තී සුදන්ත විධිනා ජ්තවා මුනින්දෝ
 තං තේජසා හටතු තේ ජයම්ගලානි.” යනුවෙනි.

බුදුරජාණන් වහන්සේට මාරයා බඳු වූ ආලවක යක්ෂයා දමනය කිරීමට
හැකි වූයේ බන්තී ගුණය හෙවත් ඉවසීමේ ගුණය නිසා ය. ඒ ගුණ තේජසින් ඔබට
සුහ මංගලයක් වේවා! යි මෙම ගාරාවෙන් ප්‍රකාශ වේ.

සිත - උෂ්ණ, සා පිපාසා, ලෙඩ දුක් ආදිය ද ඉවසා සිටිය යුතුයි. එසේ ම
බොරු වෝද්තා, අපහාස - උපහාස සියල්ලක් ම ඉවසීමේ හැකියාව කුඩා කළ
සිට ම පුගුණ කළ යුතු වේ.

ජ්විතයේ විවිධ කම්පනවල දී අකම්පිත ව ප්‍රශ්නවලට මුහුණ දීමට නම්
ඉවසීම අත්‍යවශ්‍ය ය. එම ලක්ෂණය බුද්ධ වරිතයෙන් ප්‍රකට වන අවස්ථා
ගණනාවකි. විංචි මානවිකාව සහ සුන්දරී පරිඛාජකාව උපයෝගී කර ගෙන කළ
අපහාසවලට බුදුරජාණන් වහන්සේ මුහුණ දුන්නේ යුද පිටියකට පිවිසි ඇතකු
තමාට සතර දිගින් එල්ල වන හි පහර ඉවසමින් ඉදිරියට ම යන්නාක් මෙනි.

ක්ෂාන්තිය හෙවත් ඉවසීම බෝසත් ගුණයකි. එය දස පාරමිතාවන්හි
සවැන්න ය. සසර දිගු කළක් තිස්සේ විවිධ අහියෝග දුක් ගැහැට ඉවසා දරා ගත්
බෝධි සත්ත්වයන් වහන්සේ සිය අත් පා සිද දමද්දීත් ඇතැම් විට සිය ජ්විතය
අහිමි වෙද්දීත් ඉවසීම පුරුදු පුහුණු කළහ. එය අත් නො හැරිය හ.

බෝසත් වරිතයෙහි මේ සඳහා හොඳ නිදර්ශනයක් ලෙස ක්ෂාන්තිවාදී
ජාතකය දුක්විය හැකි ය. දිගිදිව කළාභු නම් රජ ද්වස බෝසතාණෝ බමුණු
කුලයක ඉපිද කුරුදේක කුමරු නමින් ප්‍රසිද්ධ වූහ. කම් සැපතෙහි කළකිරුණු
එම කුමාරයා තාපසවරයකු ලෙස පැවිදි වී හිමාලය වනයෙහි වාසය කළේ ය.
දිනක් ලුණු ඇශ්චිල් සොයා තාගරයට පැමිණී එම තාපසතුමා කළාභු රජතුමාගේ
උයනෙහි දින කිහිපයක් ගත කළේ ය. උයනෙහි හාවනා කරමින් කාලය ගත
කරන අතර තුර උයන් කෙළියට පැමිණී බිසේස්වරු මෙම තාපස තුමා අසලට

පැමිණියහ. මෙම බිසෝවරුන්ට දහම දෙසමින් සිටින අතර තුර කලාඩු රජතුමා ද උයනට පැමිණියේ ය. එහි දී තම බිසෝවරුන් පිරිවරා සිටින තාපසතුමන් දක අතිකයින් කොළඳ පත් රජතුමා වධකයින් ලවා පහර දුන්නේ ය. වධකයින් අතින් අනෙක විධ තාචන ඒබිනයන්ට ලක් වූ තාපස තුමා ඒ සියලු හිරිහැර ඉවසාගෙන සිටියේ ය. අවසානයෙහි රජතුමා වධකයින් ලවා අත් පා කපා දමන තරම් දුරට අමානුෂික විය. පළමු අත කපද්ධින් තිශ්ඨේලිඳ ව සිටි එතුමේ සියලු අත්පා ගැරිරයෙන් වෙන් කළත් අවසානයේ කොළඳවිෂ්ට නො වුහ. රුෂ එම අපරාධය නිසා දුගතිගාමී වූ අතර තාපස තුමා ද ඉවසීම වෙනුවෙන් තම ජ්විතය ම පූජා කළ බව එම ජාතක කථාවෙන් ප්‍රකාශ වේ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ජේතවනාරාමයෙහි වැඩ සිටි කාලයෙහි දැඩිව සුණාපරන්ත ජනපදයෙහි වෙළඳ සොහොයුරන් දෙදෙනෙක් සිටියහ. වැඩිමහලු සහෝදරයා පුණ්ණ නම විය. දිනක් හෙතෙම කණ්ඩායම සමග වෙළඳාමේ යන අතර බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් බණ ඇසීමට යන පිරිසක් දැක්කේ ය. ඔවුන් සමග දොඩමලු වීමේ දී බුද්ධ යන වචනය ඇසීමෙන් පැහැදිමට පත් වන පුණ්ණ බණ ඇසීමට ද සහභාගි වෙයි. බණ අසා අවසානයෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ පුමුඛ සංසරත්නයට පසුදින දනට වැඩිම්වීමට ආරාධනා කරයි. එම පින්කම හොඳින් සංවිධානය කර දානය පිරිනමා අවසානයේ තම වෙළඳ කණ්ඩායමේ භාණ්ඩාගාරික කැඳවු හෙතෙම තමා උපයාගත් සියලු වස්තුන් සහෝදරයාට බාර දෙන මෙන් පැවසී ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ පුමුඛ සංසරත්නය හමුවීමට ගිය ඔහු පැවිදි වෙයි.

පුණ්ණ හිමියෝ භාවනාවට හිත යොමු කොට කටයුතු කළත් සාර්ථක තොටු කළ තම ගම් පුදේශය වූ සුණාපරන්තයට යාමට අවසර ඉල්ලුහ. එහි දී තථාගතයන් වහන්සේ සහ පුණ්ණ හිමියන් අතර මෙබදු සාකච්ඡාවක් ඇති විය.

“පුණ්ණ සුණාපරන්තයෙහි මිනිසුන් බොහෝම දරුණුයි. ඔවුන් ඔබට දේශාරෝපණය කළේත්?”

“ස්වාමීන්, ඔවුන් මට අතින් පයින් තොගසන හෙයින් තොඳ යයි ඉවසා ගන්න පුළුවන්.”

“ඉතින්, ඔවුන් ඔබට අතින් පයින් පහර දුන්නොත්”

“ස්වාමීනි, ගල් කැටවලින් පහර නොදෙනවා යැයි සිතා ඔවුන් හොඳ යැයි ඉවසන්න පූජ්‍යත්වන්.”

“හොඳයි, ඔබට ගල්කැටවලින් පහර දුන්නොත්”

“ස්වාමීනි, ඔවුන් මට දඩු මුගුරුවලින් පහර නොදෙන බැවින් මම ඉවසනවා.”

“හොඳයි, ඔවුන් ඔබට දඩු මුගුරුවලින් පහර දුන්නොත්”

“ස්වාමීනි, ඔවුන් මට ආයුධවලින් පහර දෙන්නේ තැහැනේ. එනිසා ඉවසාගෙන ඉන්නවා.”

“හොඳයි, ඔවුන් ඔබට ආයුධවලින් ද පහර දුන්නොත්”

“ස්වාමීනි, ආයුධවලින් පහර දුන්නත් ඔවුන් මාව මරා දමන්නේ තැහැනේ කියා මම ඔවුන් හොඳ යයි කියා සිතනවා, ඉවසනවා, මෙත් වඩනවා.”

“හොඳයි මරා දමන්න ආවොත්?”

“ස්වාමීනි, ඔබ වහන්සේගේ ඇතැම් ග්‍රාවකයින් භාවනා කොට ජීවිතය ගැන කළකිරී දිවි තොර කරවා ගැනීමට ආයුධ ගත්තවුන් සොයනවා. ඉතින් සෙවීමකින් තොරව ම ආයුධ ගත්තවුන් මට ලැබෙනවා නම් හොඳ යයි සිතනවා.”

“ඉතා ම හොඳයි පුණ්ණ. හොඳ ඉවසීමක් ඇති ඔබට සුණාපරන්තය ඉතා ම හොඳයි භාවනාවට.”

බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් මෙසේ අනුමැතිය ලබා ගත් පුණ්ණ තෙරණුවේ සුණාපරන්තයට වැඩිම කළහ. භාවනානුයෝගී ව කටයුතු කළ පුණ්ණ තෙරණුවේ වස්තුන් මාසය තුළ ම භාවනා කොට රහත්භාවය ලබා ගත්හ. පුණ්ණ හිමියන්ගේ මෙම කථාවස්තුව ඉවසීමේ අගය ලොවට ම පහදා දෙන්නකි.

මබ දැක තිබෙන අලි ඇතුන් සහිත මහ පෙරහරක් ගැන සිතන්න. එම සතුන් පෙරහැර අවසානයේ කොතරම් ප්‍රංශසාවට ලක්වන්නේ ද? ඒ ප්‍රංශසා සියල්ල ඉවසීමෙන් කටයුතු කිරීමේ ප්‍රතිථිලයි. අලි ඇතුන්ට එවැනි පෙරහැරවල ගමන්

කරන්නට සිදුවන්නේ මහා ඉවසීමකිනි. සිතා බලන්න ඔවුන්ට විවිධ බාධක පිඩාවන් මැදින් ඉදිරියට ම යැමට සිදුවෙයි. හිලැ වූ දමනය වූ සතුන් එම පිඩා ඉවසාගෙන ජනතාව අතරින් පෙරහරෙහි ගමන් කිරීම කොතරම් අපුරු දැරුණයක් දැයි සිතා බලන්න. සැම අවස්ථාවක ම පාද විලංගු දමාගෙන ඇදුම් අන්දවාගෙන පිටේ කිහිපයෙනකු නාවා ගෙන බාතුන් වහන්සේලා රගත් කරඩු තබාගෙන විවිධ කරදර මැදින් විටෙක පන්දම්වලින් වැටෙන ගිනි අගුරු පාගා ගෙන ගමන් කරන්නේ ඉමහත් ඉවසීමකිනි; සංවරයකිනි. එම අලි ඇතුන් හිලැ නිසා පෙරහැරේ ගෙන යා හැකි ය. නමුත් හිලැ තොවු වනයේ සිටින වල්අලින් එම තත්ත්වයට ගෙන යා හැකි ද? ඔවුන් එසේ ගෙන යාමට බැරි වන්නේ හිලැ තො වන නිසා ය; ඉවසීමක් තැනි බැවිනි.

අසංවර හැඟීම්, වවන සහ පැවැතුම් නිසා කුපිත වන්නෝ බොහෝ රණ්ඩු සරුවල් කර ගතිත; ඉවසීම පුරුදු කර ගැනීමෙන් එම අසංවරකම සහ අසම්ගිය තැනි කළ හැකි ය.

ජීවිතයේ තොයෙක් දේ ඉවසා සිටීමට අපට සිදු වේ. ඇතැම් විට බඩිගින්න ඉවසාගෙන, පිපාසය ඉවසාගෙන කටයුතු කිරීමට ද සිදුවේ. මුදල් හදල් තැනිකම ඉවසා දරා ගෙන සිටීමට සිදුවන අවස්ථා ද එමට ය. ලෙඩි දුක් කරදර ඉවසා සිටීමට ද සිදුවේ.

ප්‍රියයන්ගෙන් වෙන්වීම ද අප්‍රියයන් හා එක් වීම ද ඉවසා සිටිය යුතු තත්ත්වයකි. මේ ආකාරයට බලන විට මහ පොලොව ගෙන බැලුවත් ඉවසීමේ සීමාවක් දක්නට තැනි තරම් ය. මහ පොලොව, හැරීම, පිරවීම, වැටවලින් වෙන් කිරීම, බෝග වගා කිරීම, ගස් කොළන් කපා දුම්ම වැනි සියලු පිඩා ඉවස්මින් අපට පිහිට වෙයි. එය අප විසින් ද ආදරුණයට ගත යුතු ය.

සාමකාමී සමාජයක් සඳහා ඉවසීම අත්‍යවශ්‍ය වූ මිනිස් ගුණාංගයකි. විවිධාකාර ගැටුම් කොළඹල තැනි සමාජයක් එමගින් නිරමාණය වේ.

සාර්ථකය

ජීවත්වන කාලය තුළ වෙටරය, කොෂධය පළවා හැර ඉවසීම පුගුණ කළ යුතු ය. ඒ සඳහා බුද්ධ වරිතය හා ග්‍රාවක වරිත ආදර්ශයට ගත හැකි ය. ඉවසීමෙන් ක්‍රියා කර තම ජීවිතය මෙලොව දී ද පරලොව දී ද ජය ගත හැකි වන අතර සහජ්වනයෙන් පිරුණු සමාජයක් ද ගොඩනැගිය හැකි ය. එබැවින් අසම්ගිය අසංවරකම යුද කේළාහල තුරන් කිරීමටත් සාම්කාමී සමාජයක් බිජිකිරීමටත් ඉවසීම ජීවිත පුරුදේක් කර ගත යුතු ව ඇත.

ක්‍රියාකාරකම

1. ඉවසීම මාතෘකා කොට බිත්ති පුවත් පතකට ලිපියක් සකස් කරන්න.
2. බුදුරුදුන්ගේ ඉවසීමේ ගුණය ප්‍රකට වන අවස්ථා සතරක් ලියා දක්වන්න.
3. ඉවසීමේ අයය ප්‍රකට වන ආදර්ශ පාඨ හතරක් ලියන්න.

භාවිතය

ඉවසීමේ ආදර්ශය දැක්වෙන බුදු සමයේ සඳහන් ප්‍රකට සික්ෂු-හික්ෂුන් වරිත කීපයක් ඇතුළත් කුඩා පොතක් පිළියෙල කරන්න.